

Litteraturöversikt

TITEL:

Devil's Bargain. Steve Bannon, Donald Trump,
and the Storming of the Presidency

FÖRFATTARE:

Joshua Green

FÖRLAG:

Penguin Press, New York 2017

Få svenska rapportörer, för att inte tala om ignoranta ledar- och kultursidor, gjorde någon affär av den 2015 utgivna *Clinton Cash*. I USA uppmärksammades Hillary Clintons inkomstbringande kontakter med utländska regeringar och affärsintressen av även traditionella medier, men framför allt av högerextrema organ. Hon led skada. Enligt denna bok hämtade sig aldrig hennes nyss inledda presidentkampanj.

Steve Bannon med sin lufsiga framtoning och totala hämningsbrist fann att han här hade nyckeln till Clintons kollaps, när han på ett sent stadium, i augusti 2016, tog kontrollen över Donald Trumps då nästan haverade kampanj. En huvudperson, biografiskt beskriven, är således denne äventyrare med sina rötter i katolicism, traditionspräglad nationalism, apokalypstänkande och bakgrund som militär, Harvardutbildad ekonom hos Goldman Sachs, entreprenör i Hollywood och engagemang i extremorganet Breitbart News. Trump är sin egen strateg, men utan Bannon hade han inte idag suttit som USA: president. Det vill han inte höra.

Dokusåpor, hatskrifter och mejlraseri – så rätt skrämmande framtonar dagens USA, även om kampanjhetsen har stillats. Trump har det svårare nu utan Clinton som tack-sam måltavla. Medtävlare gör han sig kvitt. Så Bannon fick lämna Vita huset men ger igen.

TITEL:

Trump. Miljarderna, medierna och makten

FÖRFATTARE:

Karin Henriksson

FÖRLAG:

Lind & Co, ScandBook AB, Falun 2017

Alla har nog en uppfattning om Donald Trump. Världens mäktigaste man är en särling i Vita huset som aldrig förr, kanske livsfarlig i spända lägen. Rådgivarna utanför släkten må räknas till de traditionella, men inte han. En beskrivning av honom blir som att skjuta på rörligt mål, man vet inte vad han närmast hasplar ut sig.

Bosatt i USA sedan tre årtionden gör *Svenska Dagbladets* medarbetare Karin Henriksson något av en tills vidare-ssummering. Hennes bok innehåller inga nya avslöjanden – hur de nu skulle kunna se ut – men är ett habilt och pålitligt hantverk. Varje läsare har nog sin egen uppfattning. Här bara några kapitel-rubriker: Playboyen, Byggherren, Bedragaren, Lögnaren, Folktalaren, Rysslandsvännen.

TITEL:

Björnen kommer! Om ryssrädsla, mönsterseende och militära misstag

FÖRFATTARE:

Mattias Göransson

FÖRLAG:

En bok från FILTER. Offside Press AB, ScandBook, Falun 2017

Efter Putinregimens folkrättsbrott (Krim, Ukraina) är hybridkrigföring på tapeten. Gränsen mellan krig och fred har blivit suddig, hotmöjligheterna har breddats till oigenkännlighet och vi måste på nytt bygga ett totalförsvar. Alla, inklusive näringslivet,

avkrävs beredskap. Bakom tänkandet marscherar hela det offentliga Sverige upp – inte bara den ”pansartriangel” (försvarsmakt-försvarsindustri-politiker, opinionsbildare och PR-konsulter) som i denna bok ges skulden för en av okritiska medier uppskruvad oro för Ryssland.

Författaren ser likheter med Thomas Quick-fallet, där han var aktiv. I en bastant volym avhandlas ”periskopsjuka”, polska talförsäljare och mycket annat i vad som kallas en fullt utblommad paranoia om Ryssland. Boken har citat från raden gamla kritiker av svensk krishantering från Utö till 2014 års ubåtsalarm i Stockholms norra skärgård. Allt galet, slappt och felaktigt sägs gå igen. Vilken syn på dagens Ryssland är då rimlig? Det får vi inte veta.

Men den ironiska tonen (tex om Krigsvetenskapsakademien som en låtsasakademisk kamratförening) borde inte avskräcka från läsning. Det finns tillräckligt mycken redovisning av militär hemlighetsfullhet och borttrollning av besvärande omständigheter att fundera över. Boken är klokt nog också inköpt till högkvarterets biblioteksfilial.

TITEL:

Den store nordiska krig 1700–1721

REDAKTÖR:

Knut Arstad

FÖRLAG:

Forsvarsmuseet 2017

Fredrik IV! Som dansk kung 1699–1730 föga känd i den svenska krigshistorien. Ändå var han, August den starke och Peter den store under 1700-talets första ödesdecennier våra huvudmotståndare. Om han varit mera energisk som fältherre kunde han ihop med tsaren efter serien av karolinska nederlag rent av ha tagit ta knäcken på Sverige som självständig stat.

Att se Det stora nordiska kriget ur Fredriks perspektiv pryder boken – en rapport från 2016 års Clio och Mars-seminarium på Akershus, fästningen som stod emot svenskar 1716. Svenskt bidrag ger bl a ledamoten Bertil Wennerholm med sin ingenjörsbakgrund i en statistiskt-teknisk analys av arméns effektivitet. Annat erinrar om vilken makt Karl XII hade över sina trupper in i det sista (1716–18). Lars Ericson Wolke, som belyser militärmaktens framväxt, tryfferar med beskrivningen av amfibiska misslyckanden från 1705 att inta sjöfästningen Kronstadt. Kontrafaktiskt kunde kriget där tagit en annan vändning.

Väl så intressant är det att ta del av vad danska och norska historikers berättar om t ex Danmarks beroende av sin högsjöflotta i försvaret av ett militärgeografiskt svår-bemästrat välde. Särskilt för den norska riksdelen kostade det på av mänsklig kraft att på allvar dras in i uppbyggnaden av en dansk militärmakt.

TITEL:

Alone: Britain, Churchill and Dunkirk: Defeat into Victory

FÖRFATTARE:

Michael Korda

FÖRLAG:

Liveright Publishing Cooperation, New York-London 2017

Ett militärt nederlag med lyckligt slut. Så var det. Men Dunkerque-andan är, som boken påvisar, från en senare tid. I juni 1940, medan soldaterna kämpade för livet, stod den engelska försommaren i sin fagrade blom, klassamhället var orubbat och britter levde sitt vanliga liv. Många oroades dock för en tysk invasion, barn i miljoner evakuerades från städerna, Churchill satt ännu inte säkert. Praktiskt taget alla tyckte att det var ända skönt att vapenbrödraskapet med

fransmännen var över och man var ensam. Likt Brexit, någon?

Den mirakulösa evakueringen över Engelska kanalen med världens märkligaste armada av båtar, stora och små, av 340 000 man, varav 140 000 fransmän, har förstas skildrats förr. Traditionell militärhistoria med förbandsbeskrivningar och slagordningar får också sökas på annat håll. Fransk tendens att skylla debaclet på britterna ger en mörk bild; dock var det bara en generation sedan man hade upphört att i engelsmännen se en månghundraårig fiende.

Framställningen kryddas av författarens beskrivning av livet inom filmfamiljen Korda. Med Churchill som inspiratör och replikskrivare gjordes medvetet propaganda av "Lady Hamilton" (That Hamilton Woman) som amerikansk storfilm. USA behövdes ju med på krigståget!

TITEL:

Sverige i stormaktspolitikens mitt. Om diplomati och utrikespolitik

FÖRFATTARE:

Sven Hirdman

FÖRLAG:

Hjalmarson & Högberg, Livonia, Lettland 2017

Var ledamoten Hirdman står i Natofrågan bör vara väl känt inom akademien. Likaså vad det gäller vår hantering – eller brist på hantering – av Rysslandsrelationerna. När han nu ger ut en andra upplaga av sin bok från 2015 är grundhållningen oförändrad. Men genom att ha gjort om sina memoarer till mer av debattbok – nästan en tredjedel verkar nyskrivet – ökar Sven Hirdman beundransvärt ambitiöst kraften i sin argumentationskonst.

Mot bakgrund av ökande stormaktsspänningar inskräper han att Ryssland av flera skäl "inte har det minsta intresse av att sätt igång militära operationer mot de baltiska sta-

terna, Polen eller något annat medlemsland" i EU eller Nato. Likväl: I Sverige överskattar vi vår betydelse och underskattar negativa ryska reaktioner på vårt beteende.

Tio argument mot medlemskap i Nato har kompletterats. Lika många missuppfattningar i svenska säkerhetspolitik redovisas. Om försvarsministers Peter Hultqvists tal i Washington i maj förra året skriver författaren att det "torde vara det mest anti-ryska anförande som ett svenskt statsråd någonsin hållit". Sverige ska inte öka stormaktsspänningarna genom att gå i USA:s ledband. Och mycket i Sverige borde bli bättre. Ni som missade Hirdmans etta, läs gärna denna till omfånget och inskräpande formuleringar tyngre tvåa.

TITEL:

Visdomens hus. Muslimska idévärldar 600–2000

FÖRFATTARE:

Ronny Ambjörnsson och Mohammad Fazlhashemi

FÖRLAG:

Natur & Kultur, tryckt i Lettland 2017

Vi är skyldiga det tidiga islam ett tack. Dess multipolära filosofiska och vetenskapliga idéströmningar exporterades till det kristna Europa för att där lägga grunden till vår vetenskapliga revolution. Man kan – som i boken utformas med kraft – hävda att muslimsk forskning, grekisk naturfilosofi och kristen europeisk forskning bildar ett gemensamt projekt. Västs andel med katedralskolor och universitet var mer robust.

Även denna bok prisar en glansperiod, innan mongolinvasionen vid 1200-talets mitt krossade det abbasidiska riket. Men att islam utarmades på nytänkande under europeisk högmedeltid är illa grundat. Med furstarna över nya imperier, osmanerna, Persiens safavider och Indiens moguler, fyllde andra mecenater tomrummet. Mörka drag är up-

penbara i terrorns tid, men idag hör liberala och feministiska tolkningstraditioner också till en fortsatt mångpolär bild.

Läsaren informeras vällovligt om sådana likheter som de uppenbara mellan bibeln och koranen, båda ur miljöer som gränsar till varandra. Med sitt både breda och djupa historiska grepp är detta en bok som förtjänar stor spridning. Civilisationer kämpar inte mot varandra, övertygar författarna. Kampen står mellan å ena sidan förnuftsorienterat tänkande mot å andra sidan fatalism, auktoritetstro och intolerans. Den förs på flera håll.

TITEL:

Military Intervention in the Middle East and North Africa. The Case of NATO in Libya

FÖRFATTARE:

Susannah O'Sullivan

FÖRLAG:

Routledge, London and New York 2018

Humanitära interventioner och R2P, ansvaret att skydda, har vunnit burspråk i FN: aldrig mer ett Rwanda! Det är oftast bråttom, och moderna vapen sägs minska riskerna för civila offer. Men om en amerikanare frågar en svensk om hur han/hon efteråt ser på våra insatser riskerar han att möta blanka ansikten. Afghanistan möjligen – med en suck. Men FN i Libyen 2011? Deltagandet där är på sin höjd en sak för några piloter och försvarsskribenter som bekymrar sig om brister i svenskt militäroperativt samarbete med Nato. Kлага inte, vi ville ju väl.

Ändå borde även vi fundera över god vilja, föresatser och utföranden som vi möter i denna bok. Den är skriven av en brittisk forskare som med fallet Libyen totalt underkänner humanitära operationer. De är varken så precisa, begränsade eller etiskt försvarbara som man intalar oss. Det är inte heller så bråttom, hävdar hon, att man inte

eftertänksamt hinner analysera läget. Man uppfinner skillnader – vilka i det primitiva stridsområdet är värda att skydda, och vilka kan dödas? Bakom viljan till kvickt mobiliserade, ofrånkomligen våldsamma ingrepp som mot Khadafi, ligger ett gammalt kolonialt synsätt om "primitiva" folk.

Författaren godtar inte att alternativet är att inte ingripa. Men där står vi med vår solidaritet.

TITEL:

Kanslern som kom in från kylan

FÖRFATTARE:

Jan Lewenhagen

FÖRLAG:

Weyler förlag 2017

Om Angela Merkel – Europas centralgestalt – finns anmärkningsvärt lite i biografisk väg. Förre *Dagens Nyheter*-korrespondenten Jan Lewenhagens bok fyller en lucka. Han följer från starten denna politiker, östtysk medborgare fram till den tyska föreningen 1990, som uppfångades av Helmut Kohl och trots mothugg snabbt gjorde karriär i Berlin. Idag står hon för ett öppnare och modernare Tyskland, någon som känns extra tryggt i Trump-tider.

Med sitt långvariga maktinnehav under insatser för ekonomisk balans, familjepolitik och integration och mot arbetslöshet framstår Merkel som en av efterkrigstidens stora tyska politiker, om också inte riktigt i klass med Adenauer och Kohl. År 2005 vann hon knappt över Gerhard Schröder och har sedan gång efter gång triumferat mot en allt svagare socialdemokrati.

Kulmen kan dock var nådd. Boken skrevs före det senaste valet, som ju kanslern vann med sjunkande stöd. För första gången kom yttersta högern AfD (Alternative für Deutschland) in i förbundsdagen. Nu sätts hon på svårare prov än kanske någonsin.

Böckerna är anmälda av Olof Santesson.